

אבל אם בא אל הכהן בסוף שבוע שני או לאחר הפטור, שהסגירו הכהן שני שבועות ופטרו, ולא הופיעו בה סימני טומאה, יפטור, כלומר, בסוף שבוע שני

יטהר אותו הכהן מטומאת ההסגר, ולאחר הפטור הרי הוא ישאר טהור⁽¹⁹⁾.
ואם בעודו מסגירו בתחילה או בסוף

שמבואר לעיל פ"ד מ"ז שאפילו אם נשתנה מראה הנגע הרי זה נחשב כהמשך לנגע הקודם, וזה משום שנשאר שם "נגע" גם לאחר הפטור, אבל באופן שאין שם נגע כלל, בזה, אם השתנה מראיתו הרי זה נחשב לנגע אחר. ומעתה, נחלקו רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא, האם נגע שהתחיל בפטור שהוא טהור, נחשב הדבר כמו שאין כאן נגע כלל, ולכן, אם נשתנו מראיהם טמא, או שמא נחשב הדבר שיש כאן נגע טהור, ולפי צד זה אם נשתנו, טהור, כמו בכל נגע שלא מתחשבים בשינוי המראה.

ולגבי המחלוקת של רבי אלעזר חסמא ורבי עקיבא, ביאר המקדש דוד על פי מה ששינוי לעיל [פ"ב מ"א], בהרת שנראה בגרמני [אדם שעורו בהיר], לפי תנא קמא הנגע נמדד ביחס למראה עור בשרו, ואילו לפי רבי עקיבא הנגע נמדד ביחס לאדם בינוני, ראה שם. ולגבי נגע שהתחיל בפטור, לדעת רבי עקיבא אין כאן שם נגע כלל, וכמו שביארנו, ולכן נחשב הדבר שזהו מראה בשרו הרגיל, וכאדם גרמני. ומעתה, רבי אלעזר חסמא סובר כתנא קמא שם, שדנים את מראה הנגע לפי עור בשרו, ולכן, אם נשתנה להקל אין כאן נגע, כי צריך שיהיה הנגע עמוק מעור בשרו, ורק אם נשתנה להחמיר, יש כאן נגע ביחס לעור בשרו. ורבי עקיבא סובר כשיטתו, שמוודים ביחס לאדם בינוני, ולכן תמיד יש כאן נגע חדש.

אכן, עיקר היסוד שכתב המקדש דוד, שנגע שהתחיל בפטור אינו נחשב נגע כלל, קשה לומר כן, שהרי כתב הר"ש לקמן [פ"ח ה"א], שאם פרח בכולו מנגע שהתחיל בפטור,

נחשבת הפריחה כפורח מהנגע הטהור. ואם אין כאן נגע כלל, מדוע אינו נחשב כבא כולו לבן בתחילה.

19. כך ביארו הראשונים את הלשון "יפטור", שהרי אחר הפטור אין צריך לפטור, אלא ישאר בפטור.

והקשו הראשונים מה החידוש בזה, ומה היה הצד שלא ישאר בפטור? ותירץ הרא"ש שהחידוש הוא, שאפילו אם נשתנו מראה הנגע מכל מקום נשאר בפטור, וכמו ששינוי לעיל [פ"ד מ"ז], היתה עזה ונעשית כהה, כהה ונעשית עזה, הרי היא כמו שהיתה. והוסיף בזה החזון איש [ח א], שבשני דברים שונה הדין בנגע שלאחר הפטור מנגעים טהורים, האחד, שאם הופיע סימן טומאה, בנגעים טמאים הרי הוא טמא, ובנגעים טהורים הרי הוא נשאר טהור כמבואר בתוספתא. והשני, שאם נשתנו מראיהם הדין בזה להיפך, שבנגעים טמאים הוא נשאר טהור, ובנגעים טהורים לפי רבי עקיבא מעתה הוא טמא.

המהר"ם תירץ, שהחידוש הוא בכך, שלאחר הפטור אינו יכול להצטרף אם נגע חדש להסגיר, לפי שכבר חל עליו דין פטור, ונחלקו בזה רבי עקיבא וחכמים לעיל [פ"ד מ"ח], וסתמה כאן המשנה כשיטת חכמים.

המשנה אחרונה תירץ, שמדובר כאן באופן שהלכו סימני הטומאה וטיהר אותו הכהן, והחידוש הוא, שאין מסגירו עוד אף בתחילה ובסוף שבוע ראשון, ובאמת, זה כבר מבואר בסיפא של המשנה.

שבוע ראשון, קודם שהספיק הכהן לומר "מוסגר אתה"⁽²⁰⁾, ופטרו⁽²¹⁾ בסוף שבוע שני או לאחר הפטור, ונולדו לו בבהרת סימני טומאה, שער לבן, או מחיה, או פשיון,

יחליט אותו הכהן, כיון שלא הספיק להסגירו. אולם אם הסגירו כבר ולאחר מכן נולדו לו סימני טומאה, לא יחליטנו עד סוף השבוע.

בהרת שהופיעה בגוף האדם, ובה סימני טומאה, שער לבן ומחיה בין בתחילה בין בסוף שבוע, ופשיון בסוף שבוע, יחליט אותו הכהן מחמת סימני הטומאה.

ואם עודהו מחליטו, קודם שהספיק הכהן לומר "טמא אתה", והלכו להם סימני טומאה, כגון, שנשרו השערות

הלבנות, או שהלכה המחיה, או שחזר הפשיון, הרי דינו כנגע שלא היו בו סימני טומאה כלל,

ולכן אם ארע כן בתחילה או בסוף שבוע ראשון, יסגיר, ככל נגע בלא סימני טומאה, כיון שלא הספיק הכהן להחליט אותו⁽²²⁾.

ואם ארע כן בסוף שבוע שני, או לאחר הפטור, יפטור. כלומר, בסוף שבוע שני יטהר אותו מטומאת החלט, ולאחר הפטור ישאר טהור.

אולם אם כבר החליט אותו, ולאחר מכן הלכו סימני הטומאה, יטהר אותו הכהן ויביא ציפורים וקרבנות, אך לא יסגיר אותו מעתה אף בתחילה ובסוף שבוע ראשון, לפי שהנטהר מהחלט אינו טעון הסגר.

20. ראה בהקדמה למסכת הערה 9 מה שכתבנו בזה בשם החזון איש.

21. ביארו הראשונים, ש"עודהו" קאי רק על מסגירו, אך לגבי פטורו, הרי גם אם פטרו כבר ונולדו לו סימני טומאה, יחליטו. והטעם שנקטה המשנה "ופטרו", הוא כדי להשמיע את עיקר הדין, שאם נולדו סימני טומאה אחר הפטור, יחליט, אף שכבר מבואר כן לעיל [פ"א מ"ג], להחליט את שנולד לו וכו' אחר הפטור.

אולם הרמב"ם [פ"ו ה"ז] כתב, עד שלא החליטו או עד שלא פטרו נולדו לו סימני טומאה, הרי זה יחליט. וצריך עיון מדוע הוצרך לכתוב עד שלא פטרו, הרי גם לאחר הפטור יחליט?

22. כתב החזון איש [ח א], שלפי מה שכתב הר"ש לעיל [פ"ג מ"א] לבאר שיטת רבי יוסי, שאין רואים את הנגעים במועד בסוף שבוע שני, משום שאם יראה הכהן שיש לו סימן טומאה, אפילו אם ישתוק הכהן יטמא מאליו. לפי זה, גם כשלא הספיק להסגירו, נטמא, וכשהלכו סימני הטומאה, דינם כהלכו אחר החלט, שאין צריך הסגר וטעון ציפורים וקרבן, ומשנתנו היא דלא כרבי יוסי. ויתכן ליישב, שדוקא אם הכהן רואה, ואינו עומד לפסוק את הדין, בזה כתב הר"ש שנחלט מאליו, אבל אם עומד לפסוק את הדין, גם לרבי יוסי עד שיפסוק, אינו נחלט. והדבר מובן יותר, לפי מה שכתב הקהילות יעקב [סימן לא] שטומאת הסגר חלה לזמן, עד שיראנו הכהן, וכשרואה בסוף שבוע פקע ההסגר מאליו. ולכן אפשר

משנה ד :

נאמר בתורה בפרשת כי תצא [דברים כד ח], "השמר בנגע הצרעת, לשמור מאוד ולעשות, ככל אשר יורו אתכם הכהנים הלויים, כאשר ציויתם תשמרו לעשות". הזהירה התורה, שיתנהג המצורע כפי שיצוונו הכהן, ולא יטהר את הנגע שלא על ידי כהן.

ולכן, אסור למצורע לטהר את הנגע, על ידי שיקצוץ את העור שבו הנגע, או על ידי שיתלוש את סימני הטומאה שבתוך הנגע⁽²³⁾.

התולש סימני טומאה שבנגעו, כגון, שהיו בנגע שתי שערות לבנות, והחליט

שאם לא גמר לראות, עדיין לא פקע ההסגר.

כהן, שהרי הוא גרם במעשיו שלא יוכל הנגע לבא לידי טומאה.

23. כן מבואר **ברמב"ן** [דברים שם], שגדר האיסור הוא שלא יטהר את הנגע שלא על פי כהן, וגם הנמנע מלהראות את הנגע לכהן עובר בלאו, שהרי הוא מטהר שלא על פי כהן, אלא שאינו לוקה אלא אם עבר את האיסור במעשה. וכן כתב **הרשב"א** [שבת קלג א], שאין איסור על מעשה קציצת הבהרת, אלא האיסור הוא מה שמטהר את נגעו שלא על פי כהן. וכן כתב **הגרי"פ פערלא** בדעת **הרס"ג** [לא תעשה קלו], וכתב שם שגם המטמא את נגעו שלא על פי כהן, עובר בלאו.

אולם **רש"י** על התורה כתב, דהאיסור של "השמר" הוא שלא יתלוש סימני טומאה ולא יקוץ הבהרת, וכן כתב במסכת מנחות [לו ב], ומשמע, שזהו עיקר האיסור, ושלא ככל הראשונים שהזכרנו. וכן **הרמב"ם** בספר המצוות, כתב את הלאו רק על התולש סימני טומאה. וכן הוכיח **העונג יום טוב** [יר"ד סימן צד], שאם נאמר שעיקר האיסור הוא שלא יטהר את עצמו, הרי קים לן, שאם עיקר האיסור הוא בלא מעשה, גם כשיעבור את האיסור במעשה אינו לוקה, ואם כן למה לוקה על קציצת בהרת, הרי עיקר האיסור הוא בלא מעשה?! ומוכח שעיקר האיסור הוא שלא לתלוש סימני טומאה.

ובקובץ שיעורים [שבועות ד א] הקשה על הרשב"א, שבמסכת שבת [קלב ב] מבואר, שגם הקוצץ נגעים טהורים עובר בלאו, ואם גדר האיסור הוא שלא יטהר את הנגע שלא על פי כהן, הרי לא טיהר כאן נגע, ומבואר לכאורה שמעשה הקציצה הוא האיסור? ותירץ, שגדר האיסור הוא, שלא יעשה מעשה שיכול לטהר נגע, ואף כשאינו מטהר בפועל, כיון שעושה מעשה שבכוחו לטהר, הרי הוא עובר. וראה עוד **בשפת אמת** [שבת קלג א].

המזרחי כתב על דברי רש"י שהאיסור הוא עצם המעשה, שדבריו הם רק על הלאו של השמר, אבל המשך הפסוק ככל אשר יורו וכו', הרי זה אוהרה גם למטהר נגעו שלא על פי כהן. ובדעת הרמב"ם כתב שלא כן, אלא כל הפסוק קאי רק על הקוצץ בהרתו.

והגרי"פ פערלא שם תירץ על פי מה שכתב התוספות רי"ד במסכת שבת [שם], שהקוצץ נגעים טהורים עובר משום שהוא יכול לבא לטומאה אם יפשה, ולפי זה, גם הקוצץ נגעים טהורים נחשב שטיהר את עצמו שלא על פי

ובאפיקי ים [ח"ג סימן כא] כתב, שישנם שני דינים, הדין האחד, איסור במעשה הקציצה, וזה שייך גם בנגעים טהורים, אך בזה מוזהר רק הקוצץ ולא הנקצץ, והדין השני, שלא יטהר עצמו, וזה לא שייך בנגעים טהורים, אך בזה האיסור גם על הנקצץ. ראה

אותו הכהן, ולאחר מכן תלש אותם מהנגע⁽²⁴⁾.

וכן נגע ובתוכה מחיה, והחליט אותו הכהן, והכווה את המחיה באש, ומעתה אין הנגע ראוי לטומאה שהרי המחיה

קיימת במכוה, ואין הנגע שבמכוה מצטרף עם הנגע שבעור הבשר⁽²⁵⁾,

עובר התולש בלא תעשה. משום שטיהר את הנגע שלא על ידי כהן, והרי הוא לוקה על זה⁽²⁶⁾.

שם מה שכתב על פי זה.

טהורים:

א. **הקוצץ בוחק** – לדעת רש"י אסור לקצוץ בוחק, אף שאינו יכול לבא לידי טומאה. לדעת תוספות במסכת שבועות [ד ב] אין איסור בקציצת בוחק, וכן דעת התוספות רי"ד במסכת שבת [שם], שכל נגע שאינו יכול לבא לידי טומאה, אינו עובר. ובדעת הרמב"ם נחלקו המשנה למלך והמנחת חינוך. ומה שקשה על רש"י מהסוגיא בשבועות, ראה במנחת חינוך, אפיקי ים [חלק ג סימן כא], ואגרות משה [קדשים סימן כה] שיישבו.

ב. **הקוצץ נגע פחות מגריס** – כתב האגרות משה [שם], שלדעת רש"י הרי הוא עובר, שהרי אם בקציצת בוחק עובר, כל שכן בקציצת פחות מגריס, שיש לזה שם נגע, וחסר רק בשיעור הנגע, וכן מוכח מרש"י בבכורות [להלן הערה 40]. אך לדעת התוספות שאינו עובר בקציצת בוחק, נסתפק האגרות משה, האם הטעם הוא משום שאינו יכול לבא לידי החלט, וכמו שכתב התוספות רי"ד, ואם כן גם פחות מגריס אינו עובר, [ומה שיכול הנגע לפשות לגריס, אין זה נחשב שיכול לבא לידי טומאה, שהרי זה יהיה נגע חדש]. או שמא, הטעם הוא משום שאין לזה שם נגע, ולפי זה בפחות מגריס יש שם נגע ועובר. וכן הסתפקו בדיון זה המנחת חינוך, והמקדש דוד [נ סוף ג, ראה שם].

ג. **הקוצץ נגע שהתחיל בפטור** – נחלקו האחרונים, דעת המנחת חינוך שעובר, ודעת הגר"פ פערלא שאינו עובר, כיון שאינו יכול לבא לידי טומאה.

24. **בגמרא במסכת שבת** [צד ב] נחלקו רב נחמן ורב ששת בתולש שיערה אחת מתוך שלוש שערות לבנות, לדעת רב נחמן לוקה, משום שנחשב הדבר שהועילו מעשיו, לפי שאם תנשר שיערה אחת ותשאר בנגע רק שיערה אחת, הרי יצא שנטהר מחמת מעשיו, ולדעת רב ששת אינו לוקה, כיון שעכשיו לא הועילו מעשיו שהרי כעת הוא נשאר טמא. וברמב"ם פסק שאינו לוקה כדעת רב ששת אך אסור לעשות כן. ובאחרונים נחלקו האם אסור מהתורה, או שאסור רק מדרבנן, דעת **המנחת חינוך** [תקפד] **והמלאכת שלמה** [סוף מ"ד] שאסור מהתורה, דעת **הגר"א** [באליהו רבה] **והחזון איש** [ח י] שאסור רק מדרבנן.

25. וכן אם הכווה את הפשיון באש לוקה, והטעם שלא הוזכר כן במשנתנו, ביאר **החסדי דוד**, משום שבפשיון אינו עובר אלא אם הכווה את כולו, שהרי אם נשאר אפילו כל שהוא שוב יש כאן פשיון, והריבוי בספרי שאפילו במקצתו עובר, יתכן רק בשער לבן ובמחיה, והמשנה נקטה רק דבר ששייך בו איסור גם במקצתו.

26. בגמרא במסכת שבת [קלב ב] מבואר, שגם הקוצץ נגעים טהורים עובר בלא תעשה. [המקור לזה ראה מה שכתבנו בהערות על הר"ש].

ויש כמה פרטי דינים, מה נחשב לנגעים

שוב אין על מה לטמאות אותו.

אולם, אם תלש את סימני הטומאה לאחר שהחליטו כבר הכהן, הרי הוא טמא, לפי שקנסו אותו חכמים שישאר טמא⁽²⁸⁾, ולא יוכל לטהר עצמו על ידי שיתלוש את סימני הטומאה.

אמר רבי עקיבא:

שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי

ולענין טהרה מה דינו? האם הועיל במה שתלש את סימני הטומאה ויטהר אותו הכהן, או שמא, לא הועילו מעשיו וישאר בטומאתו⁽²⁷⁾,

עונה המשנה:

שהדין בזה הוא כך – אם תלש את סימני הטומאה עד שלא בא אצל הכהן, הרי הוא טהור, והועיל במה שתלש, שלא יטמא אותו הכהן מעתה, שהרי

הנגע בו יטמא, ולא מי שהיתה בו בהרת ונקצצה.

28. כמבואר במסכת בכורות [לד ב] שטומאתו היא מחמת קנס. [ומה שהגמרא שם מוכיחה ממ"ה שרבי אליעזר מיקל בקנס מאשר חכמים ולא הוכיחה ממשנתנו, תירץ החזון איש, ששם יותר מוכח שזה רק מחמת קנס, שהרי מבואר שם שאם נקצצה מאליה טהור]. ויתכן לבאר את גדר הקנס, בשלושה אופנים:

א. חכמים תקנו שהכהן לא יטהר אותו, וממילא הוא נשאר טמא כל זמן שלא יאמר הכהן שהוא טהור.

ב. חכמים תקנו טומאה חדשה. כלומר, שהכהן מטהר אותו על הטומאה הראשונה, ונטהר מטומאת הצרעת לגמרי, אלא שהוא טמא מדין קנס חכמים.

ג. חכמים תקנו שישאר טמא בטומאת צרעת, אך מהתורה הוא טהור, ולכן, כשהכהן מטהר אותו, לגבי דין תורה הועיל הכהן לטהר, כיון שהוא טיהר את הטהור, אך לגבי הדרבנן, הכהן טיהר את הטמא, ולא הועיל לטהר אותו, ונשאר בטומאת צרעת. ובהמשך המשנה יבואר שנחלקו בזה הראשונים.

ד. האם לוקה בקציצת נגעים טהורים – המשנה למלך נסתפק האם אינו לוקה, משום שלא אהנו מעשיו, שהרי לא טיהר נגע טמא, או שמא מכל מקום לוקה לפי שאהנו מעשיו בזה שמנגע את האפשרות לבא לידי טומאה. ובתוספות במסכת שבועות [ד א] מפורש שלוקה בקציצת נגעים טהורים. החסדי דוד כתב שזה תלוי במחלוקת של רב נחמן ורב ששת [לעיל הערה 24], והרמב"ם שפוסק כרב ששת, גם בנגעים טהורים אינו לוקה, ולכן לא הביא הרמב"ם כלל מה הדין בקוצץ נגעים טהורים.

27. התוספות במסכת בכורות [לד א ד"ה ומי] הקשו, לדעת רבא הסובר שכל מאי דאמר רחמנא לא תעביד, אי עביד לא מהני, מדוע לא ישאר טמא מהתורה, הרי התורה אסרה את קציצת הסימנים? ותירצו, "דהאי גברא טהור הוא, דהא אין בו נגע כלל". כלומר, שאם במציאות אין נגע אין על מה לטמאות אותו. ובקובץ הערות [עד ג] ביאר בכוונתם, שכל דין שחל מאליו שלא על ידי אדם, מורה רבא שחל הדין אף אם נעשה באיסור. וראה בתפארת ישראל שתירץ באופן נוסף, שכאן יש ילפותא בספרי [הובא בר"ש] לאפוקי מסברת רבא, שנאמר "כל ימי אשר

יהושע כאשר היו הולכים לגדוד [שם מקום]⁽²⁹⁾, מצורע שהופיע בו סימני טומאה בתוך הסגירו, ותלש את סימני הטומאה בתוך ימי ההסגר, מה הוא!?

האם קנסו אותו שישאר טמא בטומאת הסגר, ולא יטהר אותו הכהן בסוף שבוע, כשם שקנסו אותו לאחר החלטת שישאר טמא.

או שמא, לא קנסו אותו, כשם שלא קנסו אותו אם תלש את סימני הטומאה קודם שנראה אל הכהן, [כלומר, האם תוך ימי ההסגר נחשבים כמו קודם שנראה אל הכהן, או כמו לאחר החלטת].

אמרו לי רבן גמליאל ורבי יהושע, לא שמענו מרבתינו מה דין התולש בתוך הסגירו. אבל שמענו מהם רק את הדין ששנינו כבר, שאם תלש עד שלא בא

אצל הכהן, לא קנסו אותו והרי הוא טהור. ואם תלש לאחר החליטו, קנסו אותו שישאר טמא,

ועדיין יש מקום להסתפק מה הדין כאשר תלש את סימני הטומאה בתוך ימי הסגירו.

המשיך רבי עקיבא: התחלתי מביא להם [לרבן גמליאל ורבי יהושע] ראיות, האם קנסו אותו גם בתוך ימי הסגירו⁽³⁰⁾.

והסכימו עימי להלכה, שאחד דין מצורע העומד בפני הכהן עם סימני טומאה, ותלש את הסימנים קודם שהספיק הכהן לטמאות אותו, ואחד דין מצורע התולש סימני טומאה בתוך ימי הסגירו, שבשניהם לא קנסו אותו, והרי הוא טהור.

29. התפארת ישראל כתב, שיש גורסים "הולכים לגדוד", וביאר שהיו הולכים למלחמת בר כוזיבה שהיתה בימיהם, ונקטה זאת המשנה להשמיענו שגם בדרך למלחמה, היו מדברים בדברי תורה.

30. במשנה לא מבואר מה הראיה שהביא רבי עקיבא, אך בתוספתא מבואר, שהוא הוכיח מהטעם שלא קנסו קודם שבא לכהן, שהרי הטעם הוא, לפי שלא ראה הכהן סימני טומאה שבו, וטעם זה שייך גם בתוך הסגירו.

והקשה הקהילות יעקב [סימן לא] מה הראיה, אולי הטעם שלא קנסו קודם שטימא אותו הכהן, הוא משום שעכשיו הוא טהור, ולא קנסו לחדש טומאה, ואם כן, בתוך הסגירו שעכשיו הוא טמא, הרי יתכן שקנסו אותו שטומאת ההסגר תשאר? וחידוש הקהילות

יעקב, שטומאת הסגר היא טומאה לזמן, ומיד כשיראה הכהן בסוף שבוע נפקעת הטומאה מאליה, שהרי כבר עבר הזמן, ולכן גם הקנס של תוך הסגירו נצרך לחדש טומאה, שהרי טומאת ההסגר היא רק לזמן, ואם כן, דין תוך הסגירו דומה לדין קודם שטימא אותו הכהן.

כתב התוספות יום טוב, שהראיה שהביא רבי עקיבא, זה רק על הדין שגם אם תלש בתוך הסגירו לא קנסו אותו, אך על הדין, שגם אם ראה הכהן את סימני הטומאה ולא הספיק לטמאות, שלא קנסו אותו, אין לזה ראיה.

אולם המשנה אחרונה כתב שדין זה הוא פשוט, לפי שהכל תלוי באמירת הכהן, ואם כאשר תלש את הסימנים קודם שראה הכהן לא קנסו אותו, ממילא גם כאשר ראה הכהן ולא הספיק לטמאות לא קנסו אותו. וראה עוד בחידושי מהרי"ח.

ולא קנסו אותו עד שיטמאנו הכהן על הסימני טומאה, ולאחר מכן תלש אותם.

מאימתי היא טהרתו, של אדם שתלש סימני טומאה אחר החליטו, האם הוא

טמא לעולם?

רבי אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר בגופו, ויטהר ממנו, שיתרפא גם הנגע השני⁽³¹⁾, ואז יטהר אותו הכהן גם על טומאת הנגע הראשון.

31. הגמרא במסכת בכורות [לד ב] מסתפקת, האם "יטהר" תנן, כלומר, שמיד כאשר הופיע בגופו נגע נוסף הרי הוא נטהר מהנגע הראשון, או שמא "ויטהר" תנן, כלומר, שנטהר מהנגע הראשון רק לאחר שיטהר גם מהנגע השני. ואף שלפי שני הצדדים הוא יהיה טמא מחמת הנגע השני, נפקא מינא לחתן ולימות הרגל, שממתינים להם כל ימות הרגל ושבעת ימי המשתה, ולפי הצד הראשון יוכל הכהן לטהר אותו מחמת הנגע הראשון, ולא יטמא מחמת הנגע השני עד לאחר הרגל, אך לפי הצד השני לא יוכל לטהר אותו מחמת הנגע הראשון. [ראה ברבינו גרשום שם שביאר את הצד בגמרא שיטהר תנן, שכאשר הופיע בו נגע אחר, הרי הוא נטהר למפרע משעה שקצץ את הנגע, וראה עוד בכתבי הגרי"ז שם].

והקשו התוספות שם, איך יוכל להיטהר מחמת הנגע הראשון, הרי צריך למנות שבעה ימים ולהביא קרבנות עד שיטהר? ותירצו, שמדובר במצורע מוסגר שאינו צריך למנות שבעה ימים, והרי הוא נטהר מיד. [הוכיח החזון איש [ח ז] מהתוספות, שהקוצץ את כל עור הנגע, קנסו אותו אף בתוך הסגירו, ראה עוד להלן הערה 39]. ועוד תירצו, שמיד כשקצץ את הנגע, יכול למנות ולהיטהר מהטומאה דאורייתא, אף שחכמים קנסו שיטמא, ולגבי הטומאה דרבנן אין צריך למנות שבעה ימים.

ויתכן לבאר ששני התירוץ נחלקו בגדר הקנס, שבקושייתם ובתירוצם הראשון סוברים התוספות, שקנסו אותו שהכהן לא יטהר כלל,

ואם כן הרי הוא נשאר טמא מהתורה, ובתירוץ השני סוברים התוספות, שקנסו אותו שיהיה טמא טומאה חדשה, ומהתורה הוא טהור לגמרי. [ולפי הצד השלישי שלגבי הדין דרבנן הרי הוא נשאר בטומאת צרעת, יש לעיין האם גם לטומאה הזאת יצטרך שבעה ימים להיטהר].

כתב התפארת ישראל [אות נב], שכל נגע שיופיע בגופו הרי הוא יטהר מהנגע הראשון, ואין צריך נגע עם סימני טומאה. [אבל ודאי צריך נגע הראוי לטומאה, ולא בודק וכדומה]. אכן בכתבי הגרי"ז הסתפק בזה, האם צריך שיופיע נגע עם סימני טומאה, והוכיח ממה שהגמרא לא אמרה נפקא מינה האם יטהר תנן או ויטהר תנן לגבי הטומאה, האם בזמן של הנגע השני הוא מוחלט הוא מוסגר, ומוכח, שצריך נגע עם סימני טומאה, ולכן גם מצד הנגע השני הוא מוחלט. ודחה את הראיה לפי התירוץ השני בתוספות, שיכול מהתורה להיטהר וטמא רק מדרבנן, ואם כן, גם מצד הנגע הראשון אינו טמא טומאת מוחלט אלא טומאה דרבנן בעלמא. [ולפי התירוץ הראשון ודאי אין ראייה, שהרי גם מחמת הנגע הראשון הוא רק מוסגר]. וראה עוד מה שכתבנו בזה בהערות על הר"ש.

עוד כתב התפארת ישראל, שאם הופיע באותו הנגע סימן טומאה אחר, ושוב נשר סימן הטומאה, לדעת רבי אליעזר הוא יטהר גם מהנגע הראשון, כשם שנטהר אם הופיע נגע אחר. וראה במשנה אחרונה מה שכתב בזה.

שכשם שחסו עליו משמים, וריפאו אותו מהנגע השני, כך חסו עליו חכמים, ולא קנסו אותו עוד, גם על טומאת הנגע הראשון⁽³²⁾.

וחכמים אומרים, לא די בזה בשביל לטהר אותו⁽³³⁾, אלא הוא נשאר טמא עד שתפרח הצרעת **בכולו**.

שבזה נטהר המצורע מדין "פריחה"⁽³⁴⁾, ושוב לא קנסו אותו עוד, שהרי גם אם לא היה תולש את סימני הטומאה, הרי הוא היה נטהר מדין פריחה.

או עד שתתמעט בהרתו מכגריס.

שהרי גם אם לא היה תולש את סימני הטומאה, הרי הוא היה נטהר, כיון שאין כאן נגע כגריס,

והקנס של חכמים היה, שלא יטהר מחמת שתלש את הסימנים, אבל באופן שהיה נטהר גם בלא לתלוש את הסימנים, שוב לא קנסו אותו.

משנה ה:

עוד מבאר התנא, דין הקוצץ את העור שבו הנגע, ולא נשאר בגופו נגע כלל⁽³⁵⁾.

35. דנו האחרונים, בקוצץ נגע שאין בו סימני טומאה, שדינו להסגר, האם עובר מהתורה, והאם לוקה.

המשנה למלך [פ"י ה"א] בתחילה דייק מהרמב"ם בפירוש המשנה, שרק בנגע עם סימני טומאה עובר על הלאו, אך נגע שאין בו סימני טומאה, אינו נחשב לנגע לגבי זה. וכן משמע מהספרי, שביאר את הפסוק של "השמר" על שער לבן ומחיה. אך הקשה על זה:

א. הרמב"ם כתב, בין שקוצץ קודם שיבא לכהן, בין בתוך הסגר, בין בתוך החלט, או לאחר הפטור, עובר בלא תעשה, ואם מה שכתב לאחר הפטור איירי באופן שהופיעו סימני טומאה ולא הספיק להראותם לכהן, אם כן, היינו קודם שנוקק?! אלא מוכח, שאיירי באופן שאין בנגע סימני טומאה, ומכל מקום עובר.

ב. בגמרא במסכת שבת [קלב ב] מבואר, שגם הקוצץ נגעים טהורים עובר, ואם כן, כל שכן שגם נגע בלא סימני טומאה עובר.

ג. הוכיח **המנחת חינוך** [תקפד], שהרמב"ם

32. כן פירשו רש"י במסכת בכורות והר"ש, וזהו הביאור לפי הצד בגמרא שויטהר תנן, שנטהר מהראשון רק אחרי שנטהר מהשני. אבל לפי הצד שיטהר תנן, ומיד כשנולד לו עוד נגע נטהר מהראשון, ביאר **המשנה אחרונה** שהטעם של רבי אליעזר, שחכמים לא קנסו אותו כאשר יש לו סיבה אחרת לטומאה.

33. סברת חכמים שחולקים על רבי אליעזר, פירש רש"י במסכת בכורות [ד"ה בהאי קציצה] שמי יאמר שאם לא היה קוצץ, היה מתרפא מהראשון כמו שנרפא מהשני.

34. כמו ששנינו לקמן [פ"ח מ"א] שהפורח מהנגע הטמא הרי הוא טהור. אך לכאורה הפריחה באה מתוך נגע טהור, שהרי טיהרו כבר הכהן, ולקמן [פ"ח מ"א] שנינו שהפורח מתוך הנגע הטהור שהוא טמא, ואם כן קשה איך יטהר על ידי הפריחה? ראה על זה בהערות על הר"ש (19).

מי שהיתה בו בהרת בגופו, ונקצצה כל הבהרת מאליה, הרי הבהרת טהורה, ואפילו אם היו בבהרת סימני טומאה, והוחלט כבר, לא קנסו אותו שישאר טמא, משום שנקצצה הבהרת מאליה, בלא כוונה⁽³⁶⁾.

עד מתי הוא טמא ?

אבל אם קצצה במתכוין כדי להיטהר, קנסו אותו חכמים שיהיה טמא, כמו ששנינו לגבי התולש סימני טומאה⁽³⁷⁾.

במסכת מכות [כב א] "קוצץ בהרתו לוקה", משמע אף כשאין בו סימני טומאה. [וכן אם נאמר שבנגעים טהורים לוקה, ודאי שגם בנגע שאין בו סימני טומאה, לוקה].

36. כתב המשנה אחרונה, שגם במשנה הקודמת, שתלש את סימני הטומאה, קנסו אותו דוקא כאשר תלש בידיים, אך אם נתלשו סימני הטומאה מאליהם הרי הוא טהור.

37. כתב התפארת ישראל, שבפשטות גם כאן קנסו אותו דוקא אם יש סימני טומאה וכבר החליט אותו הכהן. אולם מרש"י במסכת בכורות מוכח, שאם קצץ את כל הנגע, דינו חמור יותר, וקנסו אותו גם בתוך הסגירו, ואפילו קודם שנראה לכהן. [כוונתו לרש"י בהערה הבאה, שאם קצץ נגע פחות מגריס, לא קנסו אותו, ואם נאמר, שגם נגע בלא סימני טומאה לא קנסו אותו, מדוע הוצרכה המשנה לומר בנגע פחות מגריס, הרי אפילו כשיש כגריס, אם אין סימנים הרי הוא טהור]. וכן הוכיח החזון איש מהתוספות במסכת בכורות, וכמו שכתבנו לעיל הערה 33.

אך הקשה על זה, מהתוספתא שהביא הר"ש לקמן [פי"א מי"ב], בגד שצבעו טהור, ולמה לא קנסו אותו שישאר בטומאתו, ולכאורה מבואר שבלא סימני טומאה לא קנסו אותו? ותירץ החזון איש, ששם איירי לאחר הפטור, ובוזה אף שקצץ את כל הנגע לא קנסו אותו, וראה בתפארת ישראל שהסתפק בזה.

כתב התולש סימני טומאה וכו' או הקוצץ את הנגע כולו מבשרו, ועל כרחך כוונתו לנגע שאין בו סימני טומאה.

ד. הוכיח החסדי דוד, שבספרי מרבינן גם נגעי בתים ובגדים, והרי אין בהם סימני טומאה.

ה. רש"י על הפסוק של "השמר" כתב, שלא תתלוש סימני טומאה ולא תקוץ את הבהרת, משמע שבקציצת בהרת לבד עובר. אך אם כן, צריך ביאור מדוע הספרי פירש את הפסוק לשער לבן ומחיה, ולא לקציצת נגע בלא סימני טומאה? ותירץ החסדי דוד, שבאמת עיקר הפסוק איירי על קוצץ בהרת אף בלא סימני טומאה, ומזהיתור של ב'נגע ושל ה'צרת דורשים לרבות תולש שער לבן ומחיה שעובר.

אולם הסתפק המנחת חינוך, האם לוקה על קציצת נגע אף בלא סימני טומאה, או שמא, הרי זה נחשב שלא אהנו מעשיו, ואינו לוקה. וכוונתו, שאהנו מעשיו הביאור הוא, שהוא הוריד את הסיבה לטומאה, וסימני טומאה זה סיבה לטומאה, אך נגע שאין בו סימני טומאה, אפילו שדינו להסגיר, אין כאן סיבה לטומאה מצד עצם הנגע, שהרי אחר שני שבועות הנגע נשאר בעינו, וטהור, אלא חידשה תורה טומאת הסגר שמא יפשה, אבל עצם הנגע כשאין בו סימני טומאה, אין בו סיבה לטומאה, ולכן זה נחשב שלא אהנו מעשיו.

וכתב המנחת חינוך, דפשטות לשון הגמרא

רבי אליעזר אומר: לכשיוולד לו נגע אחר בגופו, ויטהר ממנו, ואז יטהר אותו הכהן גם מטומאת הנגע הראשון.

וחכמים אומרים שלא די בזה בשביל לטהר אותו, אלא הרי נשאר טמא, עד שתפרח בכולו, שבזה גם אם לא היה קוצץ את הנגע היה נטהר מדין פריחה.

וכאן לא יתכן מה ששינונו במשנה הקודמת "עד שתתמעט בהרתו מכגריס",

שהרי מדובר כאן שקצץ את כל הבהרת מגופו⁽³⁸⁾.

היתה הבהרת בראש הערלה⁽³⁹⁾, וכדי לקיים מצות מילה צריך המוהל לקצוץ את הבהרת.

ימול. משום שאתי עשה ודחי לא תעשה, ולפיכך מצות מילה דוחה את האיסור של קציצת בהרת⁽⁴⁰⁾.

38. ויש שגרסו גם כאן, עד שתתמעט בהרתו מגריס, וביאר רש"י במסכת בכורות, שהכוונה היא, שאם היה הנגע פחות מגריס לפני שקצץ, לא קנסו אותו. ועיין באגרות משה [קדשים כהן] שהוכיח מדברי רש"י, שיש איסור לקצוץ נגע גם כשהוא פחות מגריס.

הר"ש והתוספות ביארו, שמדובר שקצץ חלק מהבהרת, ואם החצי השני נרפא, באופן שגם אם לא היה קוצץ לא היה נשאר גריס, באופן כזה לא קנסו אותו.

39. הקשה **המלאכת שלמה**, למה שלא ימול, הרי נגע בראש אבר אינו מטמא, כמבואר לעיל [פ"ו מ"ז]? ותירץ, שמדובר כאן בנגע שפרח בכולו, חוץ מראש הערלה, ואם הוא ימול, יצא שעל ידי מעשיו תועיל הפריחה לטהר אותו, שהרי מעתה הפריחה היא בכולו. וראה במקדש דוד [נ ז] שהסתפק האם יש באופן כזה איסור קציצת בהרת, שהרי אינו עושה מעשה בגוף הבהרת, אלא שהוא קוצץ מחוץ לבהרת וממילא הוא נטהר.

עוד תירץ **המלאכת שלמה**, שמדובר בנגע בצד האבר שפשה לראש האבר, ועל ידי המילה הוא קוצץ את הפשיון ונטהר, ופשיון מטמא גם בראש אבר. עוד תירץ שקודם המילה יש מקום לנגע כגריס בראש הערלה,

ומה שהמשנה נקטה ראש הגוייה בכלל ראשי אברים היינו לאחר המילה. והתפארת ישראל **ומשנה אחרונה** תירצו שגם בנגעים טהורים יש איסור קציצת בהרת, כמבואר במסכת שבת [קלב ב] ולכן, גם נגע שבראש אבר אסור לקצוץ.

40. **הרמב"ם** בפירושו וביד החזקה [פ"י ה"ה] כתב, שימול לפי שעשה דוחה לא תעשה בכל התורה. אולם הר"ש והרא"ש כתבו, שיש לזה ילפותא שימול במקום בהרת, שנאמר בתורה "בשר" מיותר, וכך מפורש בגמרא במסכת שבת [קלב ב]. ושם מבואר, שיש בצרעת עשה ולא תעשה, [שהרי כתוב "לעשות" שזה מצות עשה], ואין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ולכן צריך פסוק מיוחד.

וכבר הקשה **המשנה למלך** על הרמב"ם שדבריו הם נגד הגמרא? ותירץ, שהרמב"ם סובר, שלפי התנא שדורש מלעשות למעט אינו מתכוין, אינו סובר שיש עשה, וכן פסק הרמב"ם, ולכן אין צריך ללימוד של "בשר", שהרי נשאר רק לא תעשה, ועשה דוחה ל"ת. **ובקובץ הערות** [ז סק"ב] תירץ, על פי מה שכתב רבינו ניסים גאון במסכת שבת [שם], שהלימוד של "בשר" מוריד את העשה, ונשאר רק לא תעשה, ומעתה זה נידון של עשה דוחה

פרק שמיני

משנה א:

נאמר בתורה [ויקרא יג יב] "ואם פרוח תפרח הצרעת בעור, וכסתה הצרעת את כל עור הנגע"⁽¹⁾, מראשו ועד רגליו, וטיהר את הנגע, כולו הפך לבן טהור הוא".

אמרה כאן התורה דין מחודש, שאם היה לאדם נגע בעור בשרו, וכבר טימא אותו הכהן, ולאחר מכן פרח הנגע בכל גופו, ועתה כולו מכוסה בנגע, הרי הוא טהור.

אומרת המשנה:

נגע הפורח בכל גופו, והפריחה התחילה מן הנגע הטמא, כלומר, שהיה לו לאדם נגע שהוסגר או הוחלט לטומאה, והנגע הטמא התפשט לכל גופו, הרי הוא טהור, לפי שהפריחה מטהרת את הנגע⁽²⁾.

ואם לאחר שפרח הנגע בכל גופו וטיהר אותו הכהן, חזרו בו שוב ראשי אברים לבשר חי, שהתחילה הפריחה להתמעט,

לא תעשה, וכן תירץ בדבר אברהם [חלק א סימן כב אות ז].

הקשו הראשונים במסכת שבת, מדוע צריך פסוק לרבות מילה בצרעת, הרי הוא מתכוין למול ולא לקציצת הבהרת, ובאיסור קציצת צרעת הותר אינו מתכוין, ואפילו פסיק רישא לרבי שמעון, ואם כן אין איסור כלל? ותירץ הרמב"ן, שצריך פסוק להתיר למול אפילו באופן שהוא מתכוין לטהר. הרשב"א תירץ, שכל ההיתר של אינו מתכוין בצרעת, זה רק באופן שאינו עושה מעשה בידיים, וכמו שנקטה הברייתא – כורך בסיב שעל רגלו ואם עברה עברה, אבל אם חותך את הצרעת בידיים, אפילו שאינו מתכוין לטהר, אסור, ולכן צריך להתיר במילה, גם באופן הזה.

המנחת חינוך [תקפד] הקשה על הרמב"ם, שבגמרא במסכת שבת מבואר, כי אף על פי שהותרה מילה בצרעת, זה רק בגדר "דחיה", ואם יכול לקיים שניהם, אין העשה דוחה את הלא תעשה, ולכן כשיש מוהל אחר, שאינו מתכוין לטהר אותו, אסור לאב למול את בנו המצורע, כיון שהאב מתכוין לטהרו מצרעתו.

ומדוע לא ביאר הרמב"ם שאסור לו להתכוין? [הריטב"א בשבת כתב שגם אם האב לא אומר שהוא מתכוין, אגן סהדי שניחא ליה בטירתו, ולפי זה מיושב], וכן קשה למה לא פירש הרמב"ם שאם יש אחר אסור לאב למול? וראה בדברי יחזקאל [סימן יב סוף י].

1. לשון הכתוב "את כל עור הנגע" צריך ביאור, שהרי הפריחה היא בכל גופו ולא בכל הנגע?

ותירץ הרמב"ן בפירושו על התורה, שכוונת התורה לומר, שהצרעת כיסתה את כל הנגע, וגם פרוח מראשו ועד רגליו. ובאה התורה ללמדינו, שאם פרוח הצרעת מראשו ועד רגליו, אך מקום הנגע הפך לבוהק, הרי הוא טהור, משום שהפריחה אינה קיימת בכל גופו. וראה עוד בתוספות במסכת נדה [יט א].

2. בחידושי ר' אריה ליב מאלין [סימן סט] חקר, מה הביאור בחידוש התורה שהפריחה מטהרת את הנגע, האם התחדש שהפריחה מבטלת את השם נגע לגמרי, או שמא,

אפילו אם הבשר החי חזר רק בראשי האברים, מכל מקום הרי הוא **טמא**,

לפי שהבשר החי שבראש האבר, נחשב כמו מחיה שבתוך הנגע, שהרי הבשר החי מבוצר בנגע, והפריחה לא מטהרת באופן שהופיעו בה לאחר מכן סימני טומאה.

ואף ששנינו לעיל [פ"ו מ"ז], שאין מחיה מטמאת בראשי אברים, משום שאינה נראית אל הכהן עם הנגע בראיה אחת? מכל מקום, מחיה שהיא באה לאחר פריחה, הרי היא מטמאת גם בראשי

אברים, לפי שנאמר בתורה [שם יד], "וביום הראות בו בשר חי, יטמא", ומבואר בתורת כהנים, שהפסוק בא לומר, שאם חזרו בו ראשי אברים לאחר הפריחה, הרי הוא טמא⁽³⁾.

וכשנתמעטה הפריחה, הרי הוא טמא, עד שתתמעט בהרתו מכגריס, שאם לא נשאר כגריס הרי כבר אין נגע, אך כל זמן שנשאר כגריס הרי הוא טמא⁽⁴⁾.

ממשיכה המשנה, ואומרת:

אולם, הפורח מן הנגע הטהור, כלומר,

הפריחה רק מטהרת את טומאת הנגע, אך עדיין יש שם נגע גם לאחר הפריחה.

והוכיח מהמשנה לקמן [מ"ב], שלפי דעת רבי יהושע, אם צמח שער לבן לאחר הפריחה, הרי הוא טמא. ואם נאמר, שאין כאן נגע כלל, איך שייך לומר שיהיה טמא בשער לבן, ומוכח, שיש נגע, אלא שהוא נגע טהור.

וראה בספר חפץ חיים על התורה, שביאר את הטעם שהפריחה מטהרת, [על דרך אגדה], שאם פרח הנגע בכלול, ודאי שכבר נשבר ליבו בקרבו, ושוב אין צריך יותר להרחיק אותו על ידי טומאת צרעת. וראה עוד בפירוש העמק דבר מה שכתב בזה.

3. רש"י על התורה כתב שהפסוק "וביום הראות בו בשר חי יטמא" בא ללמדינו, שאם היתה בהרת כגריס בראש אבר, שאינו מטמא, משום שאינו נראה לכהן כאחת, ואחר כך נתפטם האבר ושוב נראה כל הנגע כאחת, הרי הוא טמא.

והקשה על זה המזרחי, אם כן, איך יתפרשו דברי התורת כהנים [הובא בר"ש], שרבי מאיר סובר, שאפילו אם חזר בו בשר חי

כל שהוא, הרי הוא טמא, ואין צריך שיעור כעדשה כמו בכל מחיה, לי שכמו שראשי האברים מטמאים בפריחה אף שאינם מטמאים בכל מקום, כך שיעור כל שהוא מטא בפריחה אף שאינו מטמא בכל מקום, ואם נאמר כפירוש רש"י שראשי האברים מטמאים באופן שנתפטם ראש האבר, הרי אין כאן חידוש בטומאת הפריחה, ואיך למד מכאן רבי מאיר שהוא טמא בכל שהוא? וראה גור אריה וצידה לדרך.

4. כתב המהר"ם, שהטעם שאם חזרו ראשי אברים הרי הוא טמא, יתכן לפרש מחמת שתי סיבות, האחת, מדין פשיון, שהרי הנגע עכשיו גדול משהיה קודם הפריחה, והשניה, שאם יש בו שער לבן הרי הוא טמא גם מצד שער לבן. אך לא יתכן לפרש שהוא טמא מצד מחיה, שהרי אין מחיה מטמאת בראשי אברים.

ולפי זה כתב המהר"ם, שאם יחזור הנגע לכמו שהיה קודם הפריחה, וגם לא ישאר שער לבן, הרי הוא טהור, שהרי הלכו כל סימני הטומאה.

ומה שכתבה המשנה, "חזרו בו ראשי

נגע שהוסגר שני שבועות ועמד בעיניו, וטיהר אותו הכהן, או שהיה לו נגע שהוחלט באחד מסמני הטומאה, והלכו

הסימנים, וטיהר אותו הכהן, ולאחר מכן פרח הנגע בכל גופו,

אברים, טמא, עד שתמעט בהרתו מכגריס, זה רק באופן שהפריחה היתה מתוך הסגר, שכל זמן שיש כגריס הוא עדיין טעון הסגר, אך הפורח מתוך החלט, הרי הוא טמא רק עד שילכו כל סימני הטומאה, ולאחר מכן הוא נטהר אפילו אם נשאר עדיין כגריס.

ואם כן, אם פרח הנגע מתוך הסגר והלכה הפריחה, אינו צריך שוב הסגר, שהרי הנגע נטהר, וכל עוד שאין סימן טומאה חדש הרי הוא טהור, וכן לא שייך לטמאות אותו משום פשיון, ולא משום שער לבן שהיה קודם הפריחה [שהרי זה כשער פקודה].

ולכן כתב המהר"ם, שבמ"א איירי בפורח מתוך הסגר, ולכן הוא טמא עד שתמעט הבהרת מגריס, ובמ"ב ומ"ג איירי בפורח מתוך החלט, ובוה אין צריך שתמעט מגריס, אלא שאם הלכו כל סימני הטומאה, הרי הוא טהור. אולם, כל הראשונים ביארו את המשנה גם בפורח מתוך החלט, ומשמע שגם באופן זה, אם חזרו ראשי אברים, הרי הוא טמא, עד שתמעט בהרתו מכגריס, ואינו נטהר כשילכו כל סימני הטומאה. [כן כתב החזו"ן איש גג], שלא כדברי התפארת ישראל והמשנה אחרונה במשנתנו, ראה שם], ולדבריהם צריך לפרש, שהמשניות אחר כך הן פירוש למ"א. וראה להלן הערה 11.

אלא הטעם שאם חזרו ראשי אברים הרי הוא טמא, יש לפרש כמו שכתב הגר"א באליה רבה, שעצם הדבר שחזר בשר חי אחרי הפריחה, זהו הסימן טומאה, וכל כמה שהפריחה מתמעטת, זה יותר סיבה לטמאות אותו, ורק כשלא ישאר כגריס, אז הוא יהיה טהור, שאז כבר אין נגע, אך אם נשאר כגריס, אפילו אם חזרה הבהרת לכמו שהיתה קודם הפריחה, ואין כבר פשיון, מכל מקום, יש כאן סימן טומאה חדש של "בשר חי לאחר הפריחה". [ויש לעיין לפי זה, מדוע לא מנתה המשנה בכל מקום ארבע סמני טומאה בבהרת – שער לבן, מחיה, פשיון, וחזירת ראשי אברים?].

וביאור המחלוקת הוא, שלפי דעת המהר"ם, הפריחה מטהרת רק לזמן שהפריחה קיימת, ומיד כשהלכה הפריחה, חוזר הנגע לטומאתו הישנה, [ראה במים טהורים שנטפק לומר, שלפי דעת המהר"ם, כשחזרו ראשי אברים, הוא יטמא למפרע], ולכן הפורח מתוך הסגר, אם הלכה הפריחה צריך להמשיך להסגיר אותו, וכן אם נשאר לאחר שהתמעטה הפריחה יותר משהיה קודם הפריחה, אפשר להחליט אותו משום פשיון.

החזו"ן איש ויג כתב, שהטומאה בחזירת ראשי אברים היא מדין מחיה, ואפילו שאין המחיה מטמאת בראשי אברים, החמירה תורה במחיה שלאחר הפריחה, שמטמאת גם בראשי אברים, וכן הוא לשון **הראב"ד** בפירושו לתורת כהנים, וכן נקט **התפארת ישראל**.

אך שאר הראשונים סוברים, שהפריחה מטהרת לגמרי את הנגע, והוא יטמא שוב רק אם יולד סימן טומאה חדש לאחר הפריחה,

אך יש לעיין, שלפי זה אם תחזור הבהרת לכמו שהיתה קודם הפריחה, ואין בשר חי בתוך הבהרת, מדוע נטמא אותו, הרי כבר אין מחיה בתוך הנגע? ואולי יש לומר, שבכל אופן נחשב הדבר שיש כאן בשר חי בתוך הנגע, כיון שהנגע מתייחס לכל גופו, וצריך עיון.

הרי הוא **טמא** משום פשיון, שהרי הפשיון מטמא גם לאחר הפטור⁽⁵⁾.

ואין הפריחה מטהרת, אלא אם הפריחה ארעה מהנגע הטמא, אך אם הפריחה היתה מהנגע הטהור, הפריחה לא

ובאופן שחזר בשר חי בגופו במקום שיש שם שחין או מכוה, נסתפק **המקדש דוד** [נ ז ד"ה והנה בפריחה], האם הוא טמא, שהרי אם הנגע בעור בשר והמחיה היא בשחין, אינו מטמא. אולם **החזון איש** [ו יב ד"ה ונראה] נקט שהוא טמא, וכמו שהחמירה תורה שטמא גם בראשי אברים, כך הוא טמא גם כשהבשר החי בשחין ובמכוה. וראה עוד בהערות על ה"ש הערה 13.

5. נחלקו הראשונים מה נחשב לנגע טהור, [שאם היתה הפריחה ממנו הרי הוא טמא], וכן נחלקו מה הטעם שהוא טמא:

דעת הר"ש בפירושו הראשון: שנגע טהור זה דוקא נגע שאינו ראוי לטומאה כלל, כגון, נגע שבבית הסתרים, או נגע שבעובד כוכבים ונתגייר וכדומה, אך נגע שנטהר מהחלט, או שהוסגר שני שבועות ועמד בעיניו וטיהר אותו הכהן, הרי הוא נחשב לנגע טמא, ולכן אם פרח ממנו הרי הפריחה מטהרת אותו. ואפילו שנגע שבבית הסתרים אינו מטמא בפשיון, מכל מקום, אם פרח בכולו מתוך נגע שבבית הסתרים, חידשה התורה שהרי הוא מוחלט לטומאה, וכן אם חזרו ראשי אברים הרי הוא נשאר בטומאתו, עד שלא ישאר מהפריחה כגריס. וכשיטה זו, נקט הר"ש גם לקמן [פ"י מ"ט].

דעת הרמב"ם, הרא"ש, והר"ש בפירושו השני: שגם נגע שנטהר מהחלט, או שהוסגר שני שבועות ועמד בעיניו וטיהר אותו הכהן, נחשב לנגע טהור, ולכן אם פרח בכולו הרי הוא טמא. וכתב הר"ש, שהטעם שהוא טמא זה משום פשיון, ואין חילוק אם פרח במקצתו

או בכולו, או שחזרו אחר כך ראשי אברים, שכל זמן שיש פשיון, הרי הוא טמא. [ותפארת ישראל הקשה, לפי זה, מה החידוש שאם חזרו ראשי אברים שהוא טמא, הרי כל זמן שלא הלך הפשיון, אין סיבה לטהר אותו?].

דעת המהר"ם [לעיל פ"א מ"ג]: שגם אם הוסגר שני שבועות וטיהר אותו הכהן או שנטהר מהחלט, הרי זה נחשב לנגע טהור, ואם פרח בכולו הרי הוא טמא, אך אין זה משום פשיון כמו שכתב הר"ש, אלא שזה דין חדש, שהפורח בכולו מתוך נגע טהור, הרי הוא טמא, ולכן המשנה שם מונה שני דברים, פשיון לאחר הפטור, ופורח בכולו מתוך הפטור, שהם שני דינים, [כן ביאר המקדש דוד [נ ז] בדעת המהר"ם]. והנפקא מינה בזה, שלגבי פשיון נפסק להלכה, שנגע שפשה לתוכו אינו נחשב לפשיון עד שיפשה לחוץ, אבל בפורח מהטהור, גם אם הפריחה היתה לתוך הנגע, הרי הוא טמא, ועוד נפקא מינה כתב המקדש דוד, שאם המקום שנשאר בלא בהרת הוא שחין, ופרח הנגע לתוך השחין, שמדין פשיון אינו מטמא שהרי אין עור הבשר פושה לשחין, מכל מקום, מדין פריחה יטמא, [אך לפי דעת הר"ש הרי הוא טהור]. וראה על זה גם **בחזון איש** [ו יג].

לגבי נתק שפרח בכל ראשו נחלקו הראשונים: הר"ש לקמן [פ"י מ"ט] כתב בשם התוספתא, "ניתק ראשו וזקנו, בין מתוך החלט, בין מתוך הסגר, בין מתוך הפטור, טהור משום פריחה, אחר הפטור מטמא משום פשיון", וביאר הר"ש, שאחר הפטור שהוא טמא משום פשיון, היינו, שלא פרח בכולו אלא במקצתו, ולכן הוא טמא משום פשיון,

מטהרת, ולכן הוא טמא משום פשיון.

ואם לאחר הפריחה מהנגע הטהור **חזור בו ראשי אברים** לבשר חי, והתחילה הפריחה שבגופו להתמעט, הרי הוא נשאר **טמא**, שהרי נשאר עדיין מהפשיון, ופשיון מטמא בכל שהוא.

והרי הוא בטומאתו **עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה** קודם שהתחילה לפרוח,

שאו הלך כל הפשיון, ונשאר רק הנגע שהיה קודם הפריחה, ולכן הוא נטהר. אך כל זמן שנשאר קצת מהפריחה הרי הוא טמא משום פשיון.

משנה ב:

המשנה מפרטת להלן את האופנים שהפריחה מטהרת:

מטהרת, וסובר רבי יונתן, שדבר הנלמד מהיקש, חוזר ומלמד למקום אחר בגזירה שוה. **הרמב"ם** [פי"ב ה"ח] פסק, שפריחה מטהרת בנגעי בגדים גם לאחר הפטור. והקשה **הראב"ד** בהשגותיו, הרי כל המקור של פריחה נגעי בגדים זה מנגעי אדם, ובנגעי אדם הפריחה מטהרת רק בפריחה מנגע טמא?

ותירץ **המהר"י קורקוס**, שהרמב"ם השווה דין נגעי בגדים לטומאת נתקים, ולא לנגעי עור בשר. אך עדיין צריך להבין, מדוע השווה הרמב"ם לדין נתקים, הרי המקור של דין הפריחה בבגדים הוא מקרחת וגבחת? ועוד יש לעיין, מדוע השמיט הרמב"ם דין פריחה בקרחת וגבחת?

ותירץ **המשנה למלך** שהרמב"ם סובר, שחכמים חולקים על רבי יונתן, אך הם לא נחלקו שגם בבגדים הפורח בכולו טהור, אלא הם חולקים רק על המקור, וסוברים שהמקור הוא מנתקים ולא מקרחת וגבחת, ולכן פסק הרמב"ם שנגעי בגדים אחר הפטור טהור, כמו בנתקים, ולכן גם לא הביא הרמב"ם דין פריחה מקרחת וגבחת, שהרי לפי חכמים אין מקור שיש דין פריחה גם בקרחת וגבחת. וראה על זה עוד **בחזון איש** [ג ח, ט], ועיין גם בחידושי רבי אריה ליב מה שכתב לתרץ את דעת הרמב"ם.

אך אם פרח בכולו זהו מתוך הפטור, שכתוב בתוספתא שהוא טהור משום פריחה, וזה כמו הפירוש הראשון בר"ש כאן. אך **הגר"א** שם פירש, שמתוך הפטור שהוא טהור משום פריחה, איירי באופן שלא הספיק הכהן לטהר אותו, ולכן זה נחשב לפורח מהטמא ונטהר, אך הפורח אחר הפטור הרי הוא טמא, וכשיטת הרמב"ם והרא"ש.

הרמב"ם [פ"ח הי"ב] פסק לגבי נתק שפרח בכולו, שגם אם פרח לאחר הפטור הרי הוא טהור, והקשה **הכסף משנה**, מזה החילוק בין נתק לבהרת, הרי בבהרת פסק הרמב"ם, שאם הפריחה היתה לאחר הפטור הרי הוא טמא? ותירץ בשם **המהר"י קורקוס**, שלגבי נתקים ילפינן שהפריחה מטהרת מהפסוק "ואיש כי ימרט ראשו", ושם אין משמעות שדוקא אם פרח מהטמא הרי הוא טהור, אלא כל פריחה מטהרת, אבל בבהרת יש ילפותא בתורת כהנים שהפריחה מטהרת דוקא אם פרח מהנגע הטמא. וראה עוד **במשנת יעבץ** [יו"ד מ' סק"ה].

לגבי נגעי בגדים, אם פרח הנגע בכל הבגד, מבואר במסכת נדה [יט א], שלפי דעת רבי יונתן, הרי הוא טהור, ויליף בגזירה שוה מקרחת וגבחת, ובקרחת וגבחת הפריחה מטהרת, שנאמר "מראשו ועד רגליו", מה ברגליו פריחה מטהרת אף בראשו פריחה

בהרת בשיעור כגריס, ובה מחיה בשיעור כעדשה, והחליט אותו הכהן מחמת המחיה, ולאחר מכן פרחת הבהרת בכולו, ואחר כך הלכה לה גם המחיה, שגם הבשר החי שבתוך הנגע התכסה בבהרת, ומעתה הבהרת קיימת בכל גופו.

או שמקודם הלכה לה המחיה⁽⁶⁾, שהתכסה הבשר החי שבתוך הנגע בבהרת, ואחר כך פרחת הבהרת בכולו, ומעתה הבהרת קיימת בכל גופו.

בשני האופנים הללו, הרי הוא טהור,

לפי שהפריחה מטהרת את טומאת ה"מחיה"⁽⁷⁾.

ואם לאחר שפרחה בכולו, וטיהר אותו הכהן, שוב נולדה לו מחיה, שחזר כעדשה בעור בשרו לבשר חי, והתחילה הפריחה שבגופו להתמעט, הרי הוא טמא משום מחיה, וכפי ששינונו לעיל⁽⁸⁾.

אולם, אם נולד לו שער לבן בגופו לאחר הפריחה, ולא התמעטה הפריחה,

רבי יהושע מטמא, כי הוא סובר, שכמו שמחיה שנולדה לאחר הפריחה הרי היא

פרחה בכולו, הרי הוא טהור. והר"ש לקמן [מ"ז] הביא מקור לדין זה מהתורת כהנים. וראה בתפארת ישראל.

והחזון איש [ו ז, ד"ה ובוה] הקשה, מדוע הוצרכה המשנה לומר "הלכה המחיה ואחר כך פרחת בכולו", הרי זה כבר כלול במשנה לקמן [מ"ז], "מי שהיה מוחלט, והלכו להם סימני הטומאה, ולא הספיק להראותה לכהן עד שפרחה בכולו, טהור", וגם כשהוחלט מחיה ולאחר מכן הלכה המחיה, זה נכלל במשנה שם?

ותירץ, שהחידוש הוא ב"פרחה בכולו ואחר כך הלכה המחיה", שלא נאמר שעכשיו הוא טהור מחמת שהלכה המחיה, ולא מחמת הפריחה, ואם כן, אין לזה שם של פריחה המטהרת, ואם חזרו ראשי אברים הוא טהור כמו שכתב הר"ש לקמן [מ"ט], לכן הוצרכה המשנה להשמיע שזה נחשב לפריחה המטהרת, ואגב זה כתבה המשנה גם הלכה המחיה ואחר כך פרחת בכולו.

8. כתב התוספות יום טוב, שנקטה המשנה כן אגב נולד לו שער לבן, אך בעצם הדין שאם

6. לפי דעת הר"ש בפירושו הראשון, שנגע שלאחר הפטור נחשב לנגע טמא, ואם פרח ממנו הרי הוא טהור, מדובר כאן גם באופן שראה הכהן שהלכה המחיה, וטיהר אותו, ואחר כך פרחת בכולו.

אולם, לפי דעת הר"ש בפירושו השני, שלאחר הפטור נחשב לנגע טהור, צריך להעמיד את המשנה באופן שעדיין לא טיהר אותו הכהן, ולכן זה נחשב לפריחה מהנגע הטמא. וכן כתב הכסף משנה בדעת הרמב"ם. אך הקרית ספר כתב, שאם כבר הוחלט במחיה, אפילו שהלכה המחיה וכבר טיהר אותו הכהן, מכל מקום, אם פרחת בכולו הרי הוא טהור. וצריך עיון, שהרי דעת הרמב"ם שלאחר הפטור זה נחשב לנגע טהור, ואם כן כשפרח ממנו הרי הוא טמא? [וראה בחידושי מהרי"ח, ודבריו תמוהים, שהרי שם איירי בפחות מבעדשה, ולא הוחלט מעולם, ולכן הוא טעון הסגר?].

7. כתב המשנה אחרונה שהמשנה באה לחדש, שלא צריך שהפריחה תופיע בכולו כאחת, אלא גם אם פרחת במקצת ולאחר מכן

שהפריחה מטהרת:

בהרת כגריס, ובה שער לבן, והחליט אותו הכהן מחמת השער הלבן, ולאחר מכן פרחה הבהרת **בכולו, אף על פי ששער לבן עדיין עומד במקומו**, הרי הוא **טהור**, שהפריחה מטהרת גם טומאת "שער לבן".

ואפילו לפי רבי יהושע [במשנה הקודמת], הסובר, שאם צמח בו שער לבן לאחר הפריחה הרי הוא טמא, מכל מקום, מודה רבי יהושע, ששער לבן שהיה קודם הפריחה, הפריחה מטהרת אותו.

וכן **בהרת כגריס, ובה פשיון**, והחליט אותו הכהן משום פשיון, ולאחר מכן פרחה הבהרת **בכולו**, הרי הוא **טהור**, שהפריחה מטהרת גם טומאת "פשיון".

מטמאת, כך שער לבן שנולד אחר הפריחה הרי הוא מטמא. ורק שער לבן שהיה קודם הפריחה מטהרת, אך שער לבן שצמח לאחר מכן בפריחה, אין הפריחה מטהרת.

וחכמים מטהרים, כי הם סוברים, שדוקא מחיה שנולדה לאחר הפריחה הרי היא מטמאת, שהרי התורה אמרה "וביום הראות בו בשר חי יטמא"⁽⁹⁾, אבל שער לבן אינו מטמא, שנאמר "בשר חי" – בשר חי מטמא לאחר הפריחה, ואין שער לבן מטמא לאחר הפריחה, ולכן הפריחה מטהרת גם את השער הלבן שצמח לאחר הפריחה⁽¹⁰⁾.

משנה ג:

ממשיכה המשנה לפרט את האופנים

ללמוד מכאן לחזור ראשי אברים? ותירץ **המים טהורים**, שאפשר ללמוד מהפסוק, שדוקא ב"בשר חי" צריך לטהר אותו על ידי פריחה שניה, אך בשער לבן אין צריך את הפריחה השניה, כיון שלא נטמא כלל. ועוד ביאר שם, שהרמב"ם הוצרך לזה, כדי ליישב את קושית **התוספות יום טוב**, שהקשה, איך אפשר ללמוד מהפסוק של "וביום הראות בו בשר חי" גם למעט שער לבן, וגם ללמוד שאפילו אם חזרו ראשי אברים הוא טמא? ולכן פירש הרמב"ם, שהמיעוט לשער לבן הוא מפסוק אחר.

אולם, הרמב"ם בהלכותיו כתב שהלימוד הוא מ"וביום הראות בו בשר חי", כמו שכתבו שאר הראשונים.

10. **החזון איש** [ו' יד] ביאר את המחלוקת של

נולדה לו מחיה הרי הוא טמא, אין שום חידוש, שהרי אפילו בראשי אברים הוא טמא. ויתכן ליישב לפי דעת הראב"ד, שחידש, שרבי מאיר המטמא בחזרו ראשי אברים אפילו בכל שהוא, זה דוקא בראשי אברים, אך בשאר הגוף לכולי עלמא צריך כעדשה, ואם כן, הדין מחיה בשאר הגוף שונה מהדין מחיה בראשי אברים, ולכן נקטה המשנה "נולד לו מחיה", לומר, שבשאר הגוף, דוקא במחיה הרי הוא טמא.

9. **הרמב"ם** בפירוש המשנה כתב, שהלימוד הוא מ"או כי ישוב הבשר החי", וכתבו **התוספות חדשים והמשנה אחרונה**, שזה טעות סופר, וצריך לומר "וביום הראות בו בשר חי", שהרי הפסוק "או כי ישוב", איירי בחזרו ראשי אברים ופרחה שנית, ואיך אפשר

מוסיפה המשנה, ואומרת:

את הנגע, שהרי מעתה פרח הנגע בכולו.

וכולן [בכל האופנים שאמרנו שהפריחה מטהרת], כשחזרו בהן ראשי אברים לבשר חי, לאחר הפריחה, והתחילה הפריחה שבגופו להתמעט, **הרי אלו טמאים** משום מחיה, שהרי יש כאן בשר חי בתוך הנגע, וכפי ששינונו לעיל⁽¹¹⁾.

עוד אומר התנא:

בהרת כגריס, ופרחה הבהרת **במקצתו**, שהפריחה לא היתה בכל גופו, אלא במקצתו, הרי הוא **טמא** משום פשיון, ואינו נטהר בפריחה, עד שתהא הפריחה קיימת בכל גופו⁽¹²⁾.

ואם לאחר מכן פרחה הבהרת **בכולו**, הרי הוא **טהור** משום פריחה המטהרת

משנה ד:

מסכמת המשנה, ואומרת:

כל פריחת ראשי אברים, כגון, נגעים שהם מכסים את כל גופו, חוץ מאת ראשי האברים, והסגיר אותו הכהן, או שהחליט אותו באחד מסמני הטומאה, ולאחר מכן פרחו הנגעים בכולו, שכיסו גם את ראשי האברים, **שבפריחתן טיהרו את הנגע הטמא**,

הדין הוא, שכשיחזרו ראשי האברים שוב לעור בשר, הרי אלו הנגעים **טמאים** משום מחיה, שהרי מחיה מטמאת לאחר הפריחה גם בראשי אברים⁽¹³⁾.

רבי יהושע וחכמים, שכולי עלמא טוברים, שהפריחה מטהרת לגמרי את הנגע, ורק אם יוולד לו סימן טומאה חדש לאחר מכן הרי הוא יטמא שוב,

אלא שהם נחלקו, מהו המטהר בפריחה, רבי יהושע סובר, שרגע הפריחה הוא המטהר את הנגע, ולכן אם יוולד סימן טומאה לאחר מכן, הרי הוא טמא, שהרי כבר אין מה שיטהר אותו, שכבר היתה הפריחה. וחכמים טוברים, שהמצב של הפריחה, שעכשיו כולו לבן, הוא המטהר את הנגע, ולכן יש כאן סיבה לטהר בכל רגע, וגם את השער הלבן שנולד אחר כך הפריחה מטהרת, שהרי גם עכשיו הפריחה קיימת בגופו, וזה סיבה לטהר את השער הלבן.

[לפי דעת המהר"ם (לעיל בהערה 4), שהפריחה מטהרת רק בזמן שהפריחה קיימת, צריך לפרש, שלפי רבי יהושע רגע הפריחה מטהר לזמן שהפריחה קיימת, וצריך עיון].

11. אף שכבר כתבה זאת המשנה לעיל [מ"א], חזרה על זה המשנה, לחדש, שגם בשער לבן ובפשיון אם חזרו ראשי אברים הרי הוא טמא. ולפי דעת המהר"ם [לעיל בהערה 4], הדין כאן שונה מהדין במ"א, שבמשנה שם מדובר על פורח מתוך הסגר, ושם הדין שהרי הוא טמא עד שתתמעט בהרתו מכגריס, שכל זמן שנשאר בגופו כגריס, הוא עדיין טעון הסגר, אך כאן שמדובר בפורח מתוך החלט, אין צריך שתתמעט בהרתו מכגריס, אלא גם אם ילכו כל סימני הטומאה, דהיינו, שתחזור לכמו שהיתה, ואין לו שער לבן ומחיה, הרי הוא טהור.

12. ראה בהערות על הר"ש הערה 15, שהרחבנו בביאור השיטות, מה החידוש בזה.

13. כתב הגר"א, שהמשנה באה לחדש,

צריכה ליהיות הפריחה:

כל מקום בגופו **הראוי לטמא בנגע הבהרת**, [כגון, עור הבשר במקום הגלוי, צרבת השחין והמכוה, קרחת וגבחת], הרי אותו המקום **מעכב את הפריחה**. שאם פרח הנגע בכולו חוץ מאותו המקום, ונשאר שם בשר חי בלא נגע, אינו נטהר בפריחה, שהרי הפריחה אינה קיימת בכל גופו.

כל מקום בגופו **שאינו ראוי לטמא בנגע הבהרת**, [כגון, ראש וזקן כאשר יש בהם שער, שחין ומכוה המורדים, בית הסתרים וכדומה], הרי אותו המקום **אינו מעכב את הפריחה**. שאם פרח הנגע בכולו חוץ מאותו המקום, ונשאר שם בשר חי בלא נגע, הרי הוא נטהר בפריחה, ונחשב הדבר שפרח בכולו.

וכל חזירת ראשי אברים, כגון, נגעים שפרחו בכולו וטיהר אותו הכהן, וחזרו ראשי אברים לבשר חי, **שבחזירתן לעור בשר טמאו את הטהור**,

הדין הוא, שאם שוב **נתכסו** בבהרת, הרי הוא **טהור**, משום שיש כאן שוב פריחה מחדש, והפריחה מטהרת את הנגע הטמא⁽¹⁴⁾.

ואם לאחר מכן שוב **נתגלו** ראשי האברים, וחזרו לבשר חי, הרי הוא **טמא** משום מחיה, ו**אפילו** אם פרח והתגלה **מאה פעמים**⁽¹⁵⁾, כאשר פרח בכולו הרי הוא טהור. וכאשר חזר לבשר חי הרי הוא טמא.

משנה ה:

עוד מבאר התנא, באיזה מקום בגופו,

פחות מכעדשה מעכב בסוף? והוכיח כדעת הרמב"ם [הערה 19] שפחות מכעדשה לא מעכב גם בתחילה.

14. החידוש בזה, כתב הגר"א, שהמשנה באה לומר, שדוקא באופן שהוא נטמא כשחזרו ראשי האברים, בזה אם פרח אחר כך בכולו הרי הוא נטהר, אבל באופן שגם כשחזרו ראשי האברים הוא נשאר טהור, כגון הבא כולו לבן, והוסגר שני שבועות ונטהר, באופן הזה אם פרח שוב בכולו, הרי הוא טמא, שהרי הפריחה היא מתוך הטהרה. וראה עוד בתפארת ישראל.

15. החידוש בזה ראה במשנה אחרונה.

שדוקא בפריחה המטהרת, אם חזרו ראשי אברים הרי הוא טמא, אך אם בא כולו לבן, והוסגר שני שבועות ופטרו הכהן, אם חזרו ראשי אברים נשאר בטהרתו, וראה להלן הערה 33, שלפי התוספות יום טוב, הרמב"ם חולק, וסובר, שגם בפריחה שאינה מטהרת, אם חזרו ראשי אברים הוא טמא, ובאמת הקשה על זה החזון איש ממשנתנו.

הקשה **המשנה אחרונה**, איך המשנה נקטה זאת ככלל, שבכל מקום שהפריחה מטהרת, אם חזרו ראשי אברים הוא טמא, הרי מצינו בפחות מכעדשה, שאם היה נגע בכולו חוץ מפחות מכעדשה, ואחר כך פרח גם בפחות מכעדשה, הרי זה נחשב לפריחה המטהרת, והוא טהור, ואילו אם חזר לאחר מכן פחות מכעדשה בשר חי הוא טהור, שאין

מבאר את המשנה: **כיצד?** באיזה אופן אותם המקומות אינם מעכבים את הפריחה?

בהרת כגריס בעור הבשר, ופריחה הבהרת **בכולו, אבל לא פריחה בראש ובזקן** כאשר יש בהם שער, שעתה אינם ראויים לטומאת בהרת, והרי הפריחה קיימת בכל מקום הראוי לטומאת בהרת,

וכן אם לא פריחה **בשחין במכוה בקדח המורדים** [הפתוחים], שכל זמן שהפצעים פתוחים, ועדיין לא קרם עליהם העור, אינם ראויים לטומאת בהרת, ואם כן הפריחה קיימת בכל מקום הראוי לטומאת בהרת, וטיהר אותו הכהן מחמת הפריחה.

אפילו אם שוב חזר **הראש והזקן ונקרחו** מהשערות, ומעתה ראויים הם לטומאת

בהרת, וכן **השחין והמכוה והקדח** חזרו ונעשו **צרבת**⁽¹⁶⁾ ומעתה ראויים הם לטומאת בהרת, ובאותו מקום נשאר בשר חי ולא פרח שם הנגע, ואם כן הפריחה אינה קיימת בכל מקום הראוי לטומאת בהרת,

מכל מקום, הרי אלו **טהורים**, ואינם מעכבים את הפריחה. כיון שבשעת הפריחה, לא היו ראויים לטמא בבהרת, ולא עיכבו את הפריחה, וכבר טיהר אותו הכהן, אינם מעכבים עוד, גם לאחר שהם ראויים לטמא⁽¹⁷⁾.

אולם, אם פריחה הבהרת **בכולו, אבל לא פריחה בכחצי עדשה הסמוך לראש ולזקן**, או בכחצי עדשה הסמוך לשחין ולמכוה ולקדח, ונשאר גם בעור בשרו מקום שלא היתה שם פריחה, והרי בעור הבשר אפילו כל שהוא מעכב את

ישראל מטעם אחר, ראה שם.

17. בתורת כהנים ילפינן מהפסוק "וביום הראות בו בשר חי יטמא", שדוקא אם היתה פריחה ולאחר מכן חזר לבשר חי הרי הוא טמא, אך אם לא היתה פריחה כלל באותו המקום, אלא שמעתה נעשה ראוי לטמא בבהרת, אינו מטמא.

והביאור בזה צריך לומר, שבמקום שבשעת הפריחה לא היה ראוי לבהרת, ולא עיכב את הפריחה, אינו מעכב גם לאחר מכן, ונחשב גם עכשיו, שיש כאן פריחה בכולו. [אך אין לפרש שבאמת אין כאן פריחה בכולו, והטעם שהוא טהור, הוא משום שהפריחה טיהרה את הנגע וצריך סימן טומאה חדש בכדי לטמאות שוב, וכשהפך המורד לצרבת זה לא סימן טומאה

16. בתוספות אנשי שם נסתפק, האם גם בחזר לעור בשר ממש, כגון שנעשה צלקת, אינו מעכב את הפריחה, או שמא, דוקא אם חזר לצרבת אינו מעכב את הפריחה, אך אם חזר לצלקת ועכשיו זה עור בשר, הרי זה מעכב את הפריחה. והתפארת ישראל והחזון איש [ו יב] נקטו, שגם אם חזר לעור בשר אינו מעכב את הפריחה, ונקטה המשנה "צרבת", משום החידוש בסיפא, שאפילו חזר רק לצרבת הרי זה מעכב את הפריחה.

ובנגע שהיה בשעת הפריחה בבית הסתרים, ולאחר מכן מקום הנגע נגלה, ומעתה הוא ראוי לטמא בבהרת, כתב התוספות אנשי שם, שהוא מעכב את הפריחה, שהרי זה נחשב עור בשר ממש, יותר מאשר שחין שנעשה צלקת, וכן נקט התפארת